
แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูพัสดุโรงเรียนในจังหวัดกาฬสินธุ์

Guidelines for Developing the Competencies of Teachers in Charge of School Procurement in Kalasin Province

ภิชาพร โถนารัตน์^{1*}/ อาริยา ปองศิริ²

Pichayaporn Thonarat/ Ariya Pongsiri

^{1,2}คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Faculty of Liberal Arts, Kalasin University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ: 19 พฤศจิกายน 2568

ปรับปรุงแก้ไข: 27 ธันวาคม 2568

ตอบรับตีพิมพ์: 21 มกราคม 2569

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งเน้นการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องและเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูพัสดุโรงเรียนในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างครูผู้ปฏิบัติหน้าที่พัสดุจำนวน 223 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่พัฒนาตามกรอบแนวคิดสมรรถนะและผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและค่าความเชื่อมั่น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามหลักเกณฑ์การแปลผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการพัฒนาสมรรถนะ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ แรงจูงใจในการทำงาน การบริหารจัดการ และความรู้เกี่ยวกับ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 นอกจากนี้ แนวทางการพัฒนาที่มีผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ การจัดทำคู่มือการจัดการวัสดุอุปกรณ์ที่ชัดเจน การได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากผู้บริหาร การกำกับดูแลและติดตามผลอย่างเป็นระบบ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน อย่างไรก็ตาม อุปสรรคสำคัญที่พบคือ การขาดระบบการจัดการวัสดุอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐาน ภาระงานด้านการจัดการพัสดุที่ต้องดำเนินควบคู่กับการกิจการสอนประจำ และการขาดการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ข้อเสนอแนะจึงมุ่งเน้นที่การแก้ไขปัญหาเหล่านี้ อย่างเป็นระบบ โดยการกำหนดขั้นตอนปฏิบัติงานมาตรฐาน ส่งเสริมระบบดิจิทัลลดภาระงานสอน และสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อมุ่งสู่การยกระดับประสิทธิภาพและความยั่งยืนของครูผู้ปฏิบัติหน้าที่พัสดุ

คำสำคัญ : สมรรถนะ, ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่พัสดุ, การจัดซื้อจัดจ้าง

Abstract

This article aimed to investigate the related factors and propose guidelines for developing the competencies of school procurement teachers in Kalasin Province. The sample group consisted of 223 teachers responsible for procurement duties. The research instrument was a questionnaire developed based on the competency framework and validated for content validity and reliability. Data were analyzed using basic statistical methods, including percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient to examine the

relationships between independent and dependent variables according to the criteria for interpreting correlation coefficients.

The findings revealed that the factors related to competency development at the highest level included work motivation, management practices, and knowledge of the Government Procurement and Supplies Management Act B.E. 2560 (2017). In addition, the development guidelines rated as most important by the respondents were the preparation of clear materials and supplies management manuals, continuous administrative support, systematic supervision and follow-up, and the application of information technology to enhance work efficiency.

However, the major obstacles identified were the lack of standardized materials management systems, excessive procurement responsibilities alongside regular teaching duties, and insufficient systematic monitoring and evaluation. Therefore, the recommendations focused on systematically addressing these issues through the establishment of standard operating procedures, the promotion of digital systems, the reduction of teaching workloads, and the development of knowledge-sharing networks. These measures are expected to enhance both the efficiency and sustainability of teachers responsible for procurement duties.

Keywords: Competency, Teachers Responsible for Procurement Duties, Procurement and Purchasing Management

บทนำ

การพัฒนาการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ โดยเฉพาะในระดับโรงเรียนซึ่งเป็นรากฐานในการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ การบริหารจัดการทรัพยากรในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพจึงมีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะ “การบริหารพัสดุ” ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างและการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่า โปร่งใส และตรวจสอบได้ ภายใต้กรอบของพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระบบ e-GP (Electronic Government Procurement) คือ ระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ที่ประเทศไทยใช้เพื่อเพิ่ม

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ในจังหวัดกาฬสินธุ์สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้และทักษะเฉพาะทางด้านพัสดุ โดยเฉพาะครูที่ต้องรับผิดชอบงานพัสดุควบคู่กับภาระการสอนโดยไม่ได้รับการอบรมเฉพาะทาง ส่งผลให้เกิดความล่าช้าและความคลาดเคลื่อนในการดำเนินงาน ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะเฉพาะงานอย่างเร่งด่วน

จากแนวคิดของ Spencer & Spencer (1993) สมรรถนะประกอบด้วย ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) ซึ่งสามารถพัฒนาได้ผ่านการฝึกอบรมและประสบการณ์ตรงโดยสำนักงาน ก.พ. ได้จำแนกสมรรถนะออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ สมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงาน และสมรรถนะทางการบริหาร ซึ่งในบริบทของครูผู้ปฏิบัติงานพัสดุ สมรรถนะเฉพาะที่จำเป็น ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การให้บริการที่ดี ความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ ความซื่อสัตย์ การทำงานเป็นทีม การคิดวิเคราะห์ การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ และการตรวจสอบความถูกต้อง

นอกจากนี้ ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการพัฒนาสมรรถนะ ได้แก่ แรงจูงใจในการทำงาน ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

โดยมีพื้นฐานจากทฤษฎีแรงจูงใจของ Maslow, Herzberg ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอกมีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน

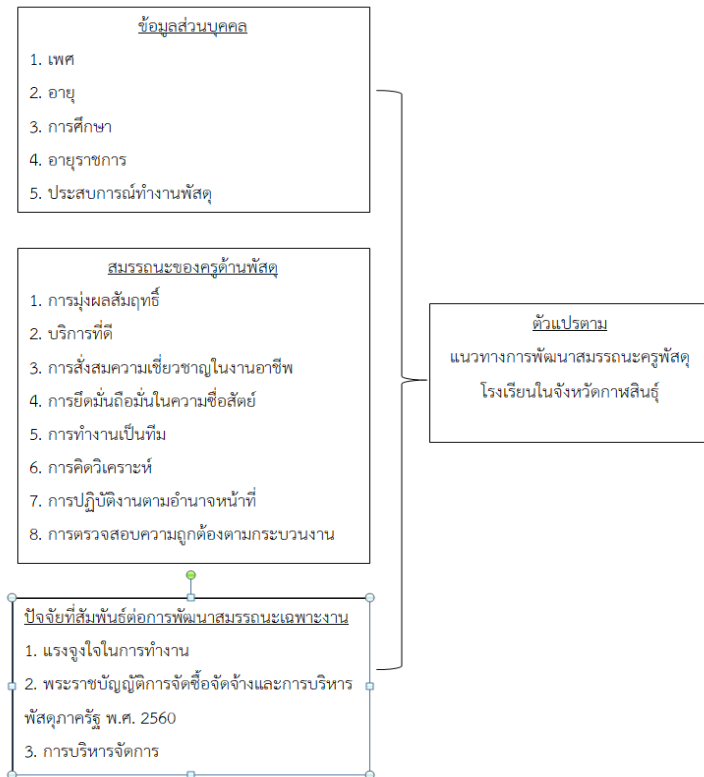
ดังนั้น แนวทางการพัฒนาสมรรถนะเฉพาะงานควรดำเนินการผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การฝึกอบรม การให้คำปรึกษา การใช้เทคโนโลยี และการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โดยอิงจากแนวคิดของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ เช่น Boyatzis, Kolb, McClelland และ Goleman เพื่อให้เจ้าหน้าที่พัสดุสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง โปร่งใส และสนับสนุนประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยรวมอย่างยั่งยืน

งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการพัฒนาสมรรถนะครูพัสดุโรงเรียนในจังหวัดกาฬสินธุ์ และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูพัสดุโรงเรียนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการจัดการงานพัสดุ อันจะนำไปสู่การยกระดับการบริหารจัดการทรัพยากรในสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการพัฒนาสมรรถนะครูพัสดุโรงเรียนในจังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูพัสดุโรงเรียนในจังหวัดกาฬสินธุ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่พัสดุโรงเรียนในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวนทั้งสิ้น 524 คน ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 161 คน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 170 คน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาภาคพื้นใต้เขต 3 จำนวน 193 คน การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan (1970) ซึ่งจากประชากร 524 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจำนวน 223 คน วิธีการสุ่มตัวอย่างใช้ การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนประชากรในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) จัดทำขึ้นโดยผู้วิจัยจากการศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ระดับสมรรถนะของครูผู้ปฏิบัติหน้าที่พิเศษ ตอนที่ 3 ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการพัฒนาสมรรถนะเฉพาะงาน (แรงจูงใจ ความรู้ และการบริหารจัดการ ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะเฉพาะงานของครูผู้ปฏิบัติหน้าที่พิเศษ และตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. เครื่องมือใช้มาตราส่วนประมาณค่าแบบ Likert Scale 5 ระดับ ตั้งแต่ “มากที่สุด” ถึง “น้อยที่สุด”

2. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.66 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 223 ชุด ซึ่งแจกแบบสอบถามให้แก่ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่พิเศษในแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยประสานงานผ่านผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ของแต่ละเขตจากนั้นรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบกลับครบถ้วนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ตารางที่ 1 ตารางแสดงกลุ่มตัวอย่างแต่ละหน่วยงาน

ลำดับที่	หน่วยงานทางการศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	ประชากร (คน)	กลุ่ม ตัวอย่าง (คน)
1.	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1	161	69
2.	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2	170	72
3.	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3	193	82
รวมทั้งสิ้น		524	223

การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป ระดับสมรรถนะ และปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะ

4.2 เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามรูปแบบของ Likert Scale

4.21 – 5.00	มากที่สุด
3.41 – 4.20	มาก
2.61 – 3.40	ปานกลาง
1.81 – 2.60	น้อย
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด

4.3 การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามหลักเกณฑ์การแปลผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)

0.00 – 0.19	ต่ำมาก	แทบไม่มีความสัมพันธ์
0.20 – 0.39	ต่ำ	ความสัมพันธ์น้อย
0.40 – 0.59	ปานกลาง	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
0.60 – 0.79	สูง	ความสัมพันธ์ชัดเจน
0.80 – 1.00	สูงมาก	ความสัมพันธ์แน่นแฟ้นมาก

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการพัฒนาสมรรถนะครูพัสตุโรงเรียนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการพัฒนาสมรรถนะครูพัสตุโรงเรียนในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านแรงจูงใจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ด้านการบริหารจัดการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และความรู้ด้านพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25

2. การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูพัสตุโรงเรียนในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ ทั้ง 3 เขต ควรจัดให้มีคู่มือหรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 รองลงมา คือ ส่งเสริมให้ผู้บริหารให้ความสำคัญและสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะด้านพัสดุ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการนิเทศงานพัสดุอย่างเป็นระบบ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัดการงานพัสดุของโรงเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 จัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับระเบียบ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 อย่างต่อเนื่อง และกำหนดภาระงาน

พัสดุให้ชัดเจนและเหมาะสมกับภารกิจอื่น ๆ ของครู ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 และสนับสนุนให้ครูผู้ปฏิบัติงานพัสดุได้เข้าร่วมประชุม/สัมมนาด้านการจัดซื้อจัดจ้าง 4.41

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

1. ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการพัฒนาสมรรถนะครูพัสดุโรงเรียนในจังหวัดกาฬสินธุ์

1.1 ด้านแรงจูงใจในการทำงาน ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการพัฒนาสมรรถนะครูพัสดุโรงเรียนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านแรงจูงใจในการทำงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่พัสดุโรงเรียนมองว่างานพัสดุเป็นภารกิจสำคัญที่ส่งผลต่อภาพรวมของโรงเรียน มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานด้านพัสดุ มีแรงจูงใจจากผู้บริหารหรือเพื่อนร่วมงานในการพัฒนางานพัสดุ มีความตั้งใจและพยายามทำงานพัสดุให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพ รู้สึกสนุกและท้าทายเมื่อได้รับมอบหมายงานด้านพัสดุ และมีเป้าหมายชัดเจนในการพัฒนาความสามารถด้านงานพัสดุ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Wobste (2001) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาหลักการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐเคนตักกี ของสหรัฐอเมริกา ด้านการเงินและพัสดุ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของงานพัสดุขึ้นอยู่กับบุคลิกและแรงจูงใจของเจ้าหน้าที่ในการจัดการทรัพยากร

1.2 ความรู้ด้านพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

1.2.1 ด้านการบริหารงานพัสดุ ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการพัฒนาสมรรถนะครูพัสดุโรงเรียนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการบริหารงานพัสดุ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่พัสดุโรงเรียนสามารถจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปีได้อย่างถูกต้อง ทราบวิธีเลือกวิธีจัดซื้อจัดจ้างที่เหมาะสมตามมูลค่าและประเภทพัสดุ และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กุสุมา แยมเกตุ, จตุพล ยงศรี และ จักรกฤษณ์ โปณะทอง (2019) ได้ศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นเพื่อการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามตำแหน่งงานของ

บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรมีความต้องการพัฒนาความรู้ด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการวางแผนเป็นระบบ

1.2.2 ด้านความสำคัญของการบริหารงาน ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการพัฒนาสมรรถนะครูพัสตุโรงเรียนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านความสำคัญของการบริหารงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่พัสตุโรงเรียนตระหนักว่าการบริหารพัสตุอย่างถูกต้องจะลดความสูญเปล่าของงบประมาณ เข้าใจว่าการจัดซื้อจัดจ้างที่โปร่งใสส่งผลต่อภาพลักษณ์ของโรงเรียน และมองว่าการบริหารงานพัสตุคือการกิจสำคัญในการส่งเสริมการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สว่างวงศ์ หมายเทียมกลาง และนภาพร วงษ์วิชิต (2562) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานพัสตุอย่างถูกต้องส่งผลต่อภาพลักษณ์องค์กรและประสิทธิภาพการทำงาน

1.2.3 ด้านประสิทธิภาพ ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการพัฒนาสมรรถนะครูพัสตุโรงเรียนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านประสิทธิภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่พัสตุโรงเรียนสามารถควบคุม ดูแล และรายงานการใช้พัสตุได้อย่างเป็นระบบ สามารถดำเนินงานพัสตุให้เสร็จภายในกรอบเวลาที่กำหนด สามารถจัดทำเอกสารจัดซื้อจัดจ้างได้ถูกต้องและครบถ้วน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Wobste (2001) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาหลักการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐเคนตักกีของสหรัฐอเมริกา ด้านการเงินและพัสตุ ผลการวิจัยพบว่า การจัดซื้อ การดูแล และการแจกจ่ายพัสตุมิประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับการจัดการอย่างเป็นระบบ

1.3 ด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการพัฒนาสมรรถนะครูพัสตุโรงเรียนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการบริหารจัดการ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่พัสตุโรงเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในงานพัสตุ มีการจัดเก็บข้อมูลพัสตุอย่างเป็นระเบียบและสามารถตรวจสอบได้ง่าย สามารถประสานงานกับผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพัสดุอย่างสม่ำเสมอ และมีการวางแผนการดำเนินงานพัสดุล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รัตติยา บุญเปล่ง (2560) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานพัสดุของโรงเรียน ในเครือข่ายการจัดการศึกษากระเทียม-สะกาดแก้วหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในเครือข่ายภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน

2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูพัสดุโรงเรียนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูพัสดุในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

การจัดทำคู่มือหรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุในโรงเรียน ถือเป็นแนวทางที่มีความสำคัญสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากช่วยสร้างมาตรฐาน และเป็นเอกสารอ้างอิงให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามระเบียบ อ้างอิงแนวคิดการจัดการความรู้ของ (Nonaka & Takeuchi, 1995)

การสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแนวทางสำคัญรองลงมา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและกลุ่มบริหารงานบุคคลมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและสร้างความตระหนัก เพื่อให้ผู้บริหารจัดสรรกำลังคนและงบประมาณอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารเชิงนโยบายของ (Mintzberg, 1994)

การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลอย่างเป็นระบบ เป็นกลไกกำกับดูแลที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินงานพัสดุเป็นไปตามกฎหมายและมีประสิทธิภาพ

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) สนับสนุนการจัดการงานพัสดุ ช่วยลดขั้นตอน ลดข้อผิดพลาด และเพิ่มความรวดเร็วในการดำเนินงาน สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเชิงดิจิทัลของ (Davenport, 1998)

การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างครูผู้ปฏิบัติงานพัสดุ เป็นแนวทางที่ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกันและการแบ่งปันองค์ความรู้ ซึ่งมีความสำคัญ

เชิงนโยบายในการพัฒนาที่ยั่งยืน อ้างอิงแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของ (Wenger, 1998)

การจัดอบรมและสัมมนาอย่างต่อเนื่อง เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จำเป็น

การกำหนดภาระงานพัสดุให้ชัดเจนและเหมาะสม เป็นหน้าที่ของกลุ่มบริหารงานบุคคลในการจัดสรรอัตรากำลังและภาระงาน เพื่อไม่ให้ครูต้องรับภาระมากเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่เน้นความสมดุลของงานและชีวิต (Work-Life Balance)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดอบรมและพัฒนาความรู้

1.1 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรงานพัสดุ เช่น ระยะเวลาในการจัดซื้อความถูกต้องของเอกสาร

1.2 อบรมเชิงลึกเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 โดยใช้กรณีศึกษาและสถานการณ์จริงในโรงเรียน

1.3 จัดทำคู่มือการบริหารงานพัสดุแบบย่อ สำหรับครูที่ไม่มีพื้นฐานด้านกฎหมาย

1.4 อบรมหลักสูตรเฉพาะด้านพัสดุ เช่น การจัดทำ Terms of Reference (TOR), การประเมินราคา, การใช้ระบบ e-GP (Electronic Government Procurement)

1.5 สร้างเครือข่ายครูพัสดุระดับจังหวัด เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดี

1.6 หน่วยงานรับผิดชอบ: กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

-
2. การพัฒนาระบบและเครื่องมือสนับสนุน
 - 2.1 พัฒนาระบบเบิกจ่ายออนไลน์ภายในโรงเรียน
 - 2.2 จัดอบรมด้านการสื่อสารและการบริการเชิงรุก สำหรับครูผู้รับผิดชอบงานพัสดุ
 - 2.3 บรรจุการพัฒนาสมรรถนะครูพัสดุในแผนพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน
 - 2.4 พัฒนาระบบสนับสนุนการทำงาน เช่น แบบฟอร์มมาตรฐาน โปรแกรมช่วยจัดทำเอกสารพัสดุที่สอดคล้องกับกฎหมาย
 - 2.5 หน่วยงานรับผิดชอบ: กลุ่ม ICT กลุ่มบริหารงานบุคคล และผู้บริหารสถานศึกษา
 3. การจัดตั้งคณะทำงานและการสนับสนุนจากผู้บริหาร
 - 3.1 แต่งตั้งคณะทำงานด้านพัสดุในโรงเรียน โดยมีครูจากหลายฝ่ายร่วมกัน
 - 3.2 จัดประชุมวางแผนและติดตามงานพัสดุอย่างสม่ำเสมอ
 - 3.3 เชื่อมโยงผลการประเมินงานพัสดุกับการพิจารณาความดีความชอบ
 - 3.4 ประกาศเชิดชูเกียรติครูพัสดุที่มีผลงานดีเด่น
 - 3.5 พิจารณาส่งตำแหน่งหรือบทบาทเฉพาะทางด้านพัสดุในโรงเรียนเพื่อสร้างเป้าหมายการเติบโตในสายงาน
 - 3.6 หน่วยงานรับผิดชอบ: กลุ่มบริหารงานบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 4. การประเมินผลและการใช้เทคโนโลยี
 - 4.1 ประเมินผลการดำเนินงานพัสดุอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้เกณฑ์ที่สะท้อนทั้งความถูกต้องและความรวดเร็ว
 - 4.2 จัดทำแนวทางปฏิบัติงานพัสดุที่เป็นมาตรฐานระดับโรงเรียนหรือเขตพื้นที่
 - 4.3 ส่งเสริมการใช้ระบบดิจิทัล เช่น ระบบ e-GP (Electronic Government Procurement) หรือโปรแกรมจัดการพัสดุ
 - 4.4 จัดสรรเวลาและลดภาระงานสอนให้ครูพัสดุในช่วงที่มีการจัดซื้อจัดจ้าง
-

4.5 จัดประชุมแลกเปลี่ยนปัญหาและแนวทางแก้ไขระหว่างครูผู้สอนในระดับ
เครือข่ายหรือเขตพื้นที่

4.6 หน่วยงานรับผิดชอบ: กลุ่ม ICT, กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล
และกลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์

5. การส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใส

5.1 จัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึกด้านจริยธรรม เช่น เวทีแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์

5.2 ส่งเสริมการใช้ระบบ e-GP (Electronic Government Procurement)
และการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ เพื่อความโปร่งใส

5.3 สร้างความตระหนักรู้ถึงบทบาทของงานพัสดุที่ส่งผลต่อคุณภาพ
การศึกษา เช่น การจัดซื้อสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

5.4 หน่วยงานรับผิดชอบ: กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ และ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาความต้องการและปัญหาเชิงลึกของครูผู้ปฏิบัติหน้าที่พัสดุ โดยใช้วิธี
วิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือการสนทนากลุ่ม
(Focus Group Discussion) เพื่อให้เข้าใจบริบทการทำงาน และความท้าทายที่แท้จริง
ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาสมรรถนะมีความตรงจุดและยั่งยืน

2. ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะในสังกัดอื่นที่ไม่ใช่เขตพื้นที่การศึกษา
เช่น โรงเรียนเอกชน โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่น
ในจังหวัดเพื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์ความแตกต่างของปัจจัยและแนวทางการพัฒนา
ในบริบทที่หลากหลาย อันจะนำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ครอบคลุมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมบัญชีกลาง. (2560) ข้อมูลจากระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (e-Government Procurement e-GP). <http://www.gprocurement.go.th>
- กุสุมา แยมเกตุ. (2562). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานตามสายงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ [วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134, ตอนที่ 24 ก. <https://www.ratchakitcha.soc.go.th/>
- รัตติยา บุญเปล่ง. (2560). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานพัสดุของโรงเรียนในเครือข่ายการจัดการศึกษากระเทียม – สะกาดแก้วหน้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วารสารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 23(2), 45-60.
- สว่างวงศ์ หมายเทียมกลาง และ นภาพร วงษ์วิชิต. (2562). สมรรถนะหลักที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา สายสนับสนุน มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์. วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์, 6(2), 290.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. (2566). ข้อมูลสถานศึกษา: ข้อมูลโรงเรียน. <https://www.ksn1.go.th/web2020/ข้อมูลสถานศึกษา/ข้อมูลโรงเรียน/>.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. (2566). ศูนย์เครือข่ายโรงเรียน. <https://www.kalasin2.go.th/en/หน้าแรก/ศูนย์เครือข่ายโรงเรียน/>.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. (2566). หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง: โรงเรียน. <https://web.kalasin3.go.th/web/หน้าแรก/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/โรงเรียนในสังกัด/>.

- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553). *คู่มือการพัฒนาข้าราชการตามสมรรถนะหลัก (Core Competencies)*. แอร์บอร์น พรินต์.
- Boyatzis, R. E. (1982). *The competent manager: A model of effective performance*. John Wiley & Sons.
- Davenport, T. H. (1998). *Information ecology: Mastering the information and knowledge environment*. Oxford University Press.
- Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ*. Bantam Books.
- Herzberg, F., Mausner, B., & Snyderman, B. B. (1959). *The motivation to work*. John Wiley & Sons.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice Hall.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Maslow, A. H. (1954). *Motivation and personality*. Harper & Row.
- McClelland, D. C. (1973). *Work motivation: Theory of human motivation*. John Wiley & Sons.
- Mintzberg, H. (1994). *The rise and fall of strategic planning*. Free Press.
- Nonaka, I., & Takeuchi, H. (1995). *The knowledge-creating company: How Japanese companies create the dynamics of innovation*. Oxford University Press.
- Spencer, L. M., & Spencer, S. M. (1993). *Competence at work: Models for superior performance*. John Wiley & Sons.
- Wenger, E. (1998). *Communities of practice: Learning, meaning, and identity*. Cambridge University Press.

Wobste, A. (2001). *A study of financial and procurement operations in a Kentucky high school, (Publication No. 1443-A)* [Doctoral dissertation, University of Kentucky]. ProQuest Dissertations Publishing.

Authors

Miss Pichayaporn Thonarat
Department of Management,
Faculty of Liberal Arts,
Kalasin University
Mueang Kalasin District, Kalasin Province 46000
Tel: 0910530127 E-mail: n.uk1932@hotmail.com

Miss Ariya Pongsirt
Lecturer in the Department of Public Administration,
Faculty of Liberal Arts,
Kalasin University
13 Moo 14, Sub-district,
Namon District, Kalasin Province 46230
Tel: 0872224418 E-mail: ariya.po@ksu.ac.th